

De cover van de essaybundel

De kracht van samen

Eigen krachtconferenties als breekijzer

Door: Hedda van Lieshout en Angelo Beşikçi

29-06-2023

Al decennia is er in de jeugdzorg te weinig aandacht voor preventie, geen goede samenwerking, complexe problematiek. Ook zijn er budgettaire problemen en personele tekorten. Hierdoor ontstaan wachtlijsten, hebben professionals te weinig tijd voor kinderen en gezinnen. Op te veel gebieden ontbreekt goede hulp. Het kind is hiervan de dupe. Dat moet en kan anders. Door het eigen netwerk de regie te geven.

Van oudsher werd steun en hulp in onze samenleving geboden door gemeenschappen en familienetwerken. Doordat de samenleving complexer werd, ontstonden organisaties die op allerlei vlakken hulp gingen verlenen, waaronder jeugdzorg. Door de jaren heen is deze hulp echter steeds verder af komen te staan van de informele en dynamische structuren van families en gemeenschappen, die juist meer zijn gebaseerd op begrip en liefde. Helaas heeft dit geleid tot een jeugdzorgstelsel waarin kinderen niet goed meer worden geholpen, ondanks de inzet van goedwillende en hardwerkende professionals. Een alternatieve manier van werken is dus noodzakelijk, maar het jeugdzorgstelsel staat dit in de weg. In plaats van de fundamentele problemen aanpakken worden vooral onbedoelde gevolgen van eerder beleid gerepareerd. De diepere aannames en overtuigingen die ten grondslag liggen aan het stelsel worden alleen niet ter discussie gesteld, waardoor de jeugdzorg ondermaats blijft. Om dit aan te pakken, is fundamentele verandering nodig.

Netwerk als norm

Wij pleiten daarom voor de terugkeer van een stelsel waarin de verbinding met bredere familieverbanden en gemeenschappen weer centraal staat. Hoewel dit inzicht de afgelopen jaren in bijna alle lagen van beleid is doorgedrongen, blijft een fundamentele wijziging van het stelsel uit, waardoor het integreren van familieverbanden en gemeenschappen in het stelsel vooral theoretisch blijft: onderzoek toont aan dat familie en vrienden werden betrokken in maar 3% van alle onderzochte casussen.^[1]

Dit kan en moet anders. De Stichting Eigen Kracht Centrale, opgericht in 2000, wil een bijdrage leveren aan een samenleving waarin het normaal is dat betrokkenen, 'de kring,' als eersten de kans krijgen om een plan te maken waarmee het kind het best is geholpen. Ze strijden voor het recht van kinderen op verbinding met de mensen die het belangrijk vinden dat het goed met hen gaat. Dit gebeurt middels een Eigen Kracht-conferentie. Hoe die er precies uit ziet, is te lezen in de essaybundel, maar het gaat om het stimuleren van samenwerking en communicatie tussen professionals en families. De conferenties brengen de systeemwereld van de professionals en de leefwereld van familie en vrienden samen, zodat er dialoog kan ontstaan, met de beste uitgangspositie voor het kind als gevolg.

[1] <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/07/tk-bijlage-eindrapport-wetsevaluatie-herziening-kinderbeschermingsmaatregelen>

Nieuw-Zeeland als voorbeeld

Zo kunnen deze conferenties een grote rol spelen in de doorbraak in de jeugdzorg die zó nodig is en waarover al jaren wordt gesproken. In andere landen waar soortgelijke conferenties worden ingezet, zoals Nieuw-Zeeland, heeft het geleid tot grote veranderingen: het aantal kinderen onder overheidszorg neemt enorm af, net als het aantal rechterlijke maatregelen, terwijl het aantal plaatsingen van kinderen binnen hun eigen netwerken groeit. Ook in Nederland zijn aanwijzingen dat de zorgconsumptie afneemt door Eigen Kracht-conferenties. Alle reden dus om dit te integreren in het jeugdzorgstelsel!

In de essaybundel worden allerlei manieren van nieuwe samenwerkingen geschetst die de basis vormen van de 'nieuwe polder'. In het jeugdzorgstelsel gaat het om een vernieuwde uitwerking van de driehoek tussen staat, markt en burger. Het jeugdbeleid is onderdeel van de publieke dienstverlening, en staat dus in het midden tussen staat, markt en burger. Zowel de staat als de markt hebben de laatste decennia aan macht gewonnen, terwijl de burger aan macht heeft ingeboet. Voor betere resultaten in de jeugdzorg is het van groot belang dat deze balans wordt hersteld.

Burger bovenin

De burger moet niet alleen betrokken worden, maar ook kunnen meebeslissen en zelfs in staat worden gesteld tot zelfbeheer. De Eigen Kracht-conferentie kan een breekijzer worden in de cultuurverandering die nodig is om dit tot stand te brengen: hij fungeert dan als brug tussen systeemwereld en leefwereld; tussen overheid en professionals enerzijds, en burgers anderzijds. De burgers in zo'n conferentie zijn namelijk eigenaar en leidend en komen dan dus bovenin de driehoek, ondersteund door staat en markt.

Meer weten?

De vraag is hoe deze nieuwe manier van samenwerken kan worden gerealiseerd. Dit begint bij een visie: een samenleving waarin verbindingen tussen mensen belangrijk zijn en waarin we zorgen voor elkaar. Hierbij hoort jeugdzorg die uitgaat van vertrouwen in kinderen, jongeren en hun netwerken én van vertrouwen in professionals. Jeugdzorg waarbij families in staat worden gesteld om regie te behouden over hun leven, hun problemen en hun oplossingen, eventueel ondersteund door professionals. Deze visie kan alleen werkelijkheid worden als de juiste maatregelen worden genomen. Welke maatregelen precies? Dat, lees je in de essaybundel die in november 2023 verschijnt.

Hedda van Lieshout is bestuurder bij Stichting Eigen Kracht Centrale.

Angelo Beşikçi is regiomanager Gelderland en Overijssel bij Stichting Eigen Kracht Centrale.

Dit is de tweede van een reeks voorpublicaties van de essaybundel 'De Nieuwe Polder. Hoe rolt het geld weer de goede kant op?', samengesteld door Ruben Koekoek en Bernard ter Haar.